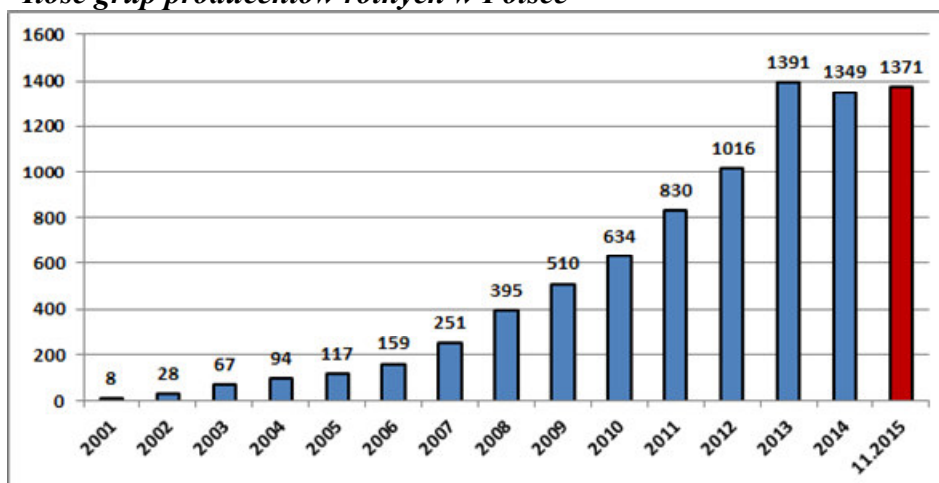

GRUPY PRODUCENTÓW ROLNYCH – jak funkcjonują i jakie mogą otrzymać wsparcie finansowe w ramach PROW 2014-2020.

Organizowanie się rolników to proces, który w nowych warunkach gospodarki rynkowej Polski trwa od 2001 roku. Zaczynamy odbudowywać to czego nie udało się uratować w czasie zmian jakie miały miejsce w końcu lat 90-tych. Polscy rolnicy mimo znaczącego majątku zgromadzonego w gminnych spółdzielniach „Samopomoc Chłopska”, spółdzielniach ogrodniczych, spółdzielniach kółek rolniczych pozostali praktycznie tylko z tym co mieli w swoich gospodarstwach. Uwzględniając nadchodzące zmiany wynikające z naszego otwarcia i rozpoczętego procesu integracji z Unią Europejską można było wnioskować, iż sytuacja rynkowa naszych rolników będzie bardzo trudna.

Proces organizowania się rolników zintensyfikował się po wprowadzeniu w 2004 roku instrumentów wspierających grupy producenckie z udziałem środków unijnych. W końcu 2015 roku w Polsce funkcjonowało 1371 grup producenckich, w których zorganizowanych było 27 406 rolników. Stan zorganizowania w poszczególnych latach obrazuje poniższe zestawienie.

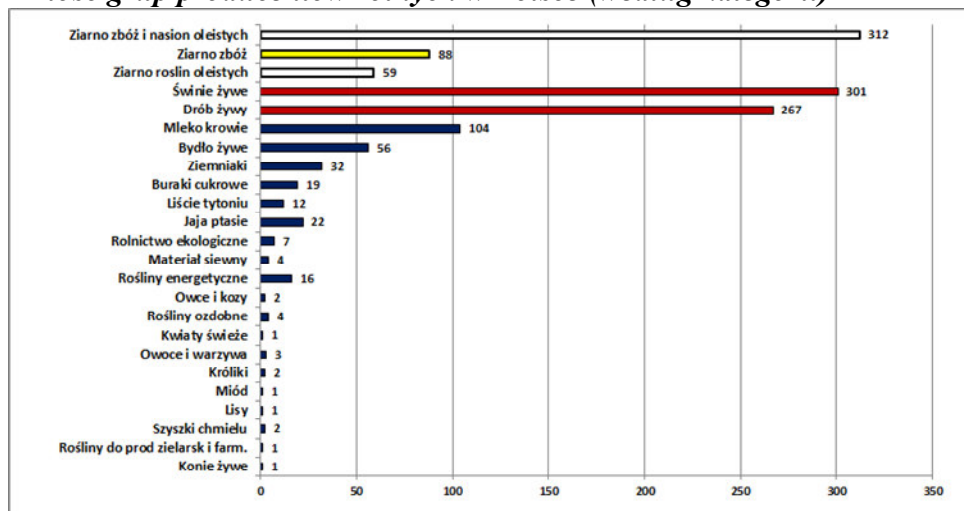
Wykres 1 - Ilość grup producentów rolnych w Polsce

Źródło – dane MRiRW

Najwięcej grup zorganizowanych jest w kategorii nasiona zbóż i roślin oleistych oraz trzodzie chlewnej, drobiu i bydła.

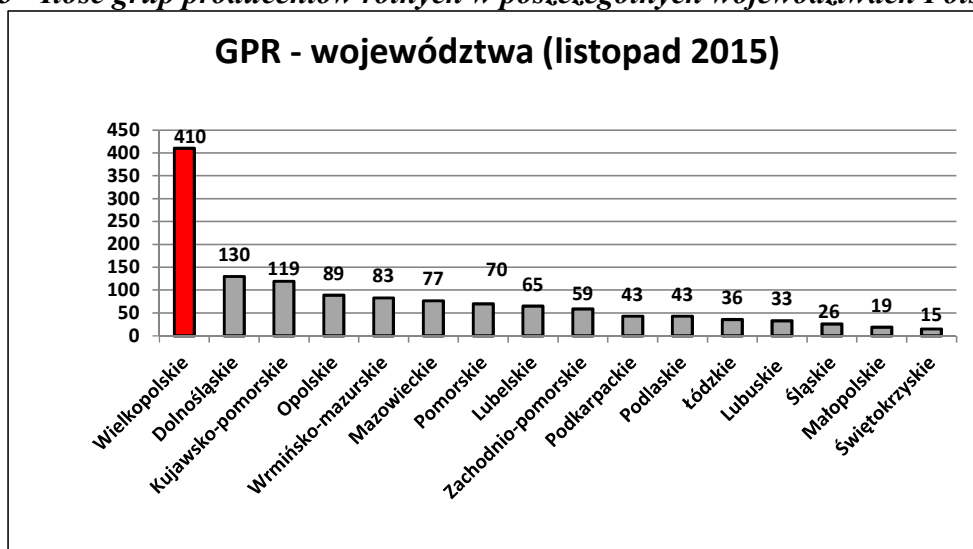
Wykres 2 - Ilość grup producentów rolnych w Polsce (według kategorii)

Źródło – dane MRiRW

Ponadto obserwujemy w naszym kraju bardzo duże zróżnicowanie w zakresie ilości funkcjonujących „grup”. Ich lokalizacja nie potwierdza zasady, iż łączą się mniejsi producenci aby dostosować się do potrzeb dzisiejszego rynku. Taką potrzebę w pierwszej kolejności widzą obecnie producenci dysponujący większym potencjałem produkcyjnym gdzie ich gospodarstwa są zlokalizowane w północnej i zachodniej części Polski. Ilość funkcjonujących „grup” w poszczególnych województwach obrazuje poniższe zestawienie.

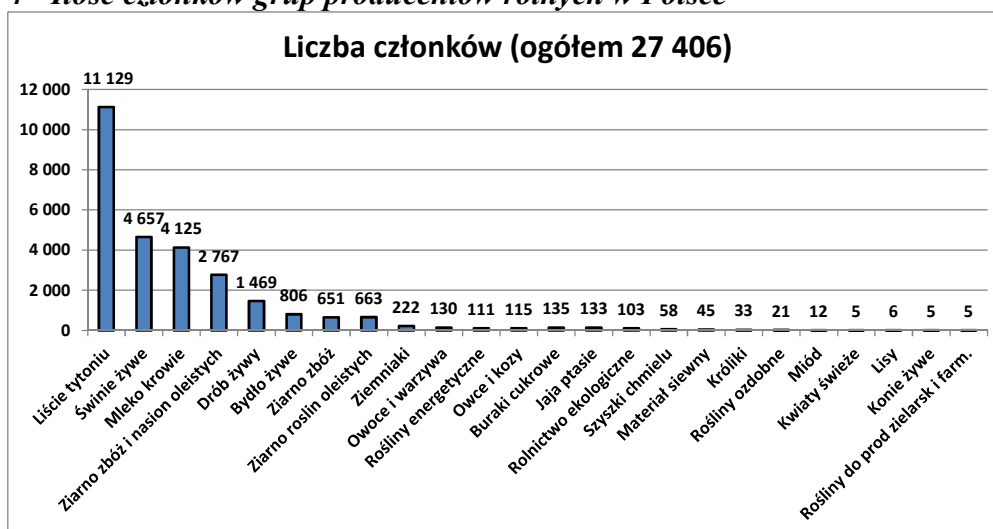
Wykres 3 - Ilość grup producentów rolnych w poszczególnych województwach Polski

Źródło – dane MRiRW

Występuje również bardzo duże zróżnicowanie w ilości członków grup w poszczególnych kategoriach produktów lub grup produktów. Spośród 27 406 członków wszystkich „grup” najliczniej reprezentowani są producenci liści tytoniu.

Wykres 4 - Ilość członków grup producentów rolnych w Polsce

Źródło – dane MRiRW

Stosunkowo dużym mankamentem naszych „grup” jest również ich stosunkowa mała liczebność członków. Średnio w grupie zorganizowanych jest około 20 rolników. Najliczniejsze grupy to producenci liści tytoniu, gdzie średnio w jednej „grupie” zorganizowanych jest ponad 900 rolników oraz producenci mleka krowiego (średnio ok. 40

rolników). W sektorze ziarna zbóż i nasion roślin oleistych – ok. 9 rolników, drób żywy – ok. 6 rolników, świnie żywe – ok. 16 rolników.

Jeśli uwzględnimy, iż w 2015 roku działalność rolniczą prowadziło około 1 360 tys. producentów (złożone i rozpatrywane wnioski o płatności bezpośrednie) to w „grupach” zorganizowanych jest zaledwie 2% naszych rolników.

W chwili obecnej mimo wydawałoby się dużej ogólnej liczbie grup stopień zorganizowania naszych rolników jest jeszcze bardzo znikomy w stosunku do producentów w rozwiniętych krajach Unii Europejskiej. Powolnymi krokami zaczynamy podejmować działania, które rolnicy zachodni rozpoczęli w latach 50-tych, kontynuują i rozwijają do chwili obecnej. Czy jesteśmy w stanie im dorównać – myślę, iż będzie to bardzo trudne. Dzielą nas złe doświadczenia, które miały miejsce w okresie powojennym. Natomiast rynek, na którym funkcjonujemy jest wspólny – wygrywają na nim silniejsi i bardziej zorganizowani.

Proces ten może poprawić obecnie ogłoszony przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa nabór wniosków w ramach działania „Tworzenie grup producentów i organizacji producentów” w ramach PROW 2014-2020, które będzie można składać **od 30 września do 28 listopada 2016 roku.**

KTO MOŻE SIĘ UBIEGAĆ O WSPARCIE:

1. **Wsparcie kierowane jest do nowych grup producentów rolnych**, w skład których wchodzi wyłącznie osoby fizyczne, uznanych nie wcześniej niż w dniu 1 stycznia 2014 r. na podstawie ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983, z późn. zm.). Jeśli „grupa” uzyskała uznanie przed 18.12.2015 roku zobowiązana jest do ponownego złożenia wniosku wraz z opracowanym planem biznesowym w Agencji Rynku Rolnego i potwierdzenie spełnienia warunków uznania,
2. **Spełnią dodatkowe warunki kwalifikowalności**, określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 sierpnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej w ramach działania "Tworzenie grup producentów i organizacji producentów" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1284).
3. **Grupy producentów rolnych mogą być tworzone ze względu na produkt lub grupę produktów**, które zostały określone w rozporządzeniu MRiRW z dnia 19 kwietnia 2016 r. w sprawie wykazu produktów i grup produktów, ze względu na które mogą być tworzone grupy producentów rolnych, minimalnej rocznej wielkości produkcji towarowej oraz minimalnej liczby członków grupy producentów rolnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 577). Pamiętajmy jednak, iż w wykazie tym nie ujęto kategorii owoców i warzyw,
4. **Ze wsparcia nie będą mogły skorzystać** grupy producentów utworzone w kategorii produktu: drób żywy (bez względu na wiek), mięso lub jadalne podroby drobiowe (świeże, chłodzone, mrożone).

JAKIE DODATKOWE WARUNKI MUSI SPEŁNIĆ GRUPA:

I. Pomoc będzie przyznana grupie producentów, która:

- a) składa się wyłącznie z osób fizycznych,
- b) została uznana przez dyrektora oddziału terenowego Agencji Rynku Rolnego, na podstawie planu biznesowego, o którym mowa w ustawie z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych (...),
- c) posiada numer identyfikacyjny (EP) nadany przez ARiMR,

- d) działa jako przedsiębiorca prowadzący mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo (MŚP), tj. zatrudnia mniej niż 250 pracowników, którego roczny obrót nie przekracza 50 mln EUR lub roczna suma bilansowa nie przekracza 43 mln EUR,
- e) której siedziba znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- f) której każdy członek, będący producentem prowadzi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej produkcję produktu lub grupy produktów, ze względu na które grupa została uznana,
- g) zadeklaruje realizację planu biznesowego w celu osiągnięcia jego założeń w trakcie trwania 5-letniego okresu wsparcia,
- h) składa się z producentów jednego produktu lub grupy produktów, którzy nie byli członkami grupy producentów, wstępnie uznanej grupy producentów lub organizacji producentów, utworzonej ze względu na ten sam produkt (lub produkt tożsamy), której przyznano i wypłacono pomoc na rozpoczęcie działalności ze środków Unii Europejskiej po dniu 1 maja 2004 r., w celu utworzenia i przeznaczenia jej na działalność administracyjną lub inwestycyjną w ramach:
 - 1. działań:
 - "Grupy producentów rolnych" PROW 2004-2006,
 - "Grupy producentów rolnych" PROW 2007-2013,
 - "Tworzenie grup producentów i organizacji producentów" PROW 2014-2020,
 - "Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw" PROW 2007-2013,
 - "Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej" PROW 2007-2013,
 - 2. mechanizmów pomocy finansowej udzielanej:
 - wstępnie uznanym grupom producentów owoców i warzyw,
 - uznanym organizacjom producentów owoców i warzyw.

II. Wsparcie może uzyskać grupa producentów, której:

- a) każdemu z członków tej grupy będącemu producentem przyznano płatności na podstawie przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w roku uznania grupy lub przynajmniej raz w ciągu ostatnich 2 lat poprzedzających rok uznania grupy - w przypadku grupy uznanej ze względu na produkt lub grupę produktów roślinnych, z wyłączeniem producentów prowadzących działy specjalne produkcji rolnej, lub
- b) każdy z członków tej grupy będący producentem był posiadaczem zwierząt gospodarskich objętych obowiązkiem zgłoszenia do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych i siedzib stad tych zwierząt, ze względu na które grupa została uznana, przynajmniej w roku poprzedzającym rok uznania grupy, lub
- c) każdy z członków tej grupy będący producentem prowadził działy specjalne produkcji rolnej przynajmniej w roku poprzedzającym rok uznania grupy - w przypadku grupy uznanej ze względu na produkt lub grupę produktów w ramach działu specjalnego produkcji rolnej, lub
- d) każdy z członków tej grupy będący producentem prowadził produkcję produktów lub grupy produktów, ze względu na które grupa została uznana, innych niż produkty lub grupy produktów wymienione w lit. a i b, oraz produkty lub grupy produktów w ramach działu specjalnego produkcji rolnej, przynajmniej w roku poprzedzającym rok uznania grupy.

FROMA I WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

Pomoc będzie realizowana:

- 1. w formie rocznych płatności;

2. przez okres pierwszych pięciu lat, następujących po dacie, w której grupa została uznana;
3. będzie stanowiła procentowy ryczałt od wartości przychodów netto grupy ze sprzedaży produktów lub grup produktów, wytworzonych w gospodarstwach rolnych jej członków w poszczególnych latach i sprzedanych odbiorcom niebędącym członkami grupy.

Z pomocy grupa będzie mogła skorzystać tylko raz w okresie swojej działalności.

Wsparcie wynosi:

- w pierwszym roku - 10% przychodów netto,
- w drugim roku - 8% przychodów netto,
- w trzecim roku - 6% przychodów netto,
- w czwartym roku - 5% przychodów netto,
- w piątym roku - 4% przychodów netto.

Limit pomocy wynosi 100 000 euro w każdym roku pięcioletniego okresu pomocy.

Wyplata ostatniej raty wsparcia nastąpi po potwierdzeniu przez ARiMR prawidłowej realizacji planu biznesowego.

Grupy producentów rolnych, w pierwszym roku działalności mogą otrzymać wyprzedzające finansowanie pomocy, jeżeli grupa złoży wniosek o wyprzedzające finansowanie w oddziale regionalnym ARiMR, w terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja przyznająca grupie pomoc finansową, stała się ostateczna.

Kwota wyprzedzającego finansowania nie może być wyższa niż 50 000 zł.

KRYTERIA WYBORU OPERACJI:

Złożone wnioski dla ustalenia kolejności przysługiwania pomocy będą podlegały ocenie punktowej gdzie decyduje suma uzyskanych punktów przyznanych na podstawie następujących kryteriów wyboru: (określonych w rozporządzeniu MRiRW)

1. zorganizowanym w formie spółdzielni - **przyznaje się 3 punkty,**
2. zrzeszającym producentów w następujących kategoriach:
 - a) produkty wysokiej jakości objęte art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013, w szczególności produkty rolnictwa ekologicznego, lub
 - b) świnie żywe, prosięta, warchlaki, mięso wieprzowe: świeże, chłodzone, mrożone, lub
 - c) bydło żywe: zwierzęta rzeźne lub hodowlane, mięso wołowe: świeże, chłodzone, mrożone, lub
 - d) owce lub kozy żywe, zwierzęta rzeźne lub hodowlane, wełna owcza lub kozia strzyżona potna, mięso owcze lub kozie: świeże, chłodzone, mrożone, skóry owcze lub kozie surowe (suszone), lub
 - e) miód naturalny lub inne produkty pszczele, lub
 - f) rośliny w plonie głównym, całe lub rozdrobnione, uprawiane z przeznaczeniem na cele energetyczne lub do wykorzystania technicznego, lub
 - g) szyszki chmielowe - **przyznaje się 3 punkty,**
3. jeżeli w skład grupy wchodzi co najmniej 10 członków - **przyznaje się 4 punkty,** a za każdego kolejnego członka grupy - **przyznaje się 0,2 punktu,**
4. jeżeli co najmniej 50% produkcji każdego z producentów wchodzących w skład grupy, w zakresie produktu, ze względu na który grupa została uznana, zostało objęte dobrowolnym ubezpieczeniem, ważnym przez okres co najmniej 6 miesięcy od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy - **przyznaje się 3 punkty,**
5. jeżeli siedziba grupy znajduje się w powiecie o wysokim rozdrobieniu agrarnym, w którym udział gospodarstw rolnych, według danych Głównego Urzędu Statystycznego

pochodzących z powszechnego spisu rolnego przeprowadzonego w 2010 r., publikowanych na stronie Głównego Urzędu Statystycznego, w przedziale obszarowym 1-15 ha stanowi:

- a) powyżej 75 % powierzchni użytków rolnych gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha w powiecie - **przyznaje się 3 punkty**,
 - b) powyżej 50 do 75% powierzchni użytków rolnych gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha w powiecie - **przyznaje się 2 punkty**,
 - c) od 25 do 50% powierzchni użytków rolnych gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha w powiecie - **przyznaje się 1 punkt**,
6. jeżeli w planie biznesowym są planowane inwestycje przyczyniające się do realizacji celów przekrojowych Programu:
- a) innowacyjności - przez wprowadzenie nowych zasad produkcji, procesu lub technologii, odmiennych od obecnie stosowanych, lub zmianę obecnie stosowanych technologii - **przyznaje się 5 punktów** lub
 - b) przeciwdziałaniu zmianom klimatu lub ochrony środowiska - przez stosowanie maszyn, urządzeń, sprzętu lub technologii, ograniczających niekorzystne oddziaływanie na środowisko naturalne, lub rozwiązań ograniczających zużycie zasobów, w szczególności wody lub energii - **przyznaje się 5 punktów**,
7. jeżeli grupa zatrudnia co najmniej dwie osoby na pełne etaty na podstawie umowy o pracę albo jeżeli grupa zatrudnia na podstawie umowy o pracę co najmniej jedną osobę niepełnosprawną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.) - **przyznaje się 2 punkty**.

W pierwszej kolejności pomoc przysługuje grupom, które uzyskały największą liczbę punktów, przy czym pomoc jest przyznawana, jeżeli grupa uzyskała co najmniej 3 punkty.

KOLEJNE KROKI JAKIE MUSZĘ PODJĄĆ ABY UZYSKAĆ WSPARCIE:

A. Zakładamy „grupę” – mamy pomysł na poprawienie swojej pozycji rynkowej

1. Mając chętnych rolników do podjęcia współpracy należy sprawdzić czy dla wybranej kategorii produktu lub grupy produktów spełniamy kryteria (ilość członków i wartość produkcji towarowej),
2. Spełniamy kryteria, zakładamy firmę mającą osobowość prawną – wybieramy odpowiadającą nam formę organizacyjno-prawną (stowarzyszenie, zrzeszenie, spółdzielnię, spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością),
3. Sporządzamy akt założycielski (statut, umowa spółki). W dokumencie tym pamiętajmy, iż musimy uwzględnić zapisy wynikające z podstawowych aktów prawnych dla danej formy oraz „Ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach ...”. Zwróćmy uwagę na fakt, iż jeśli chcemy uzyskać wsparcie członkami „grupy” mogą być wyłącznie osoby fizyczne,
4. Składamy wniosek do Krajowego Rejestru Sądowego o wpisanie firmy do „rejestru przedsiębiorców”,
5. Występujemy do ARiMR o nadanie numeru identyfikacyjnego (EP),
6. Możemy prowadzić działalność gospodarczą.

B. Składamy wniosek do właściwego oddziału terenowego Agencji Rynku Rolnego o uznanie za grupę producentów rolnych:

1. Opracowujemy „PLAN BIZNESOWY” zgodnie z określonym wzorem,
2. Sporządzamy wniosek i kompletujemy załączniki,

3. Składamy wniosek do dyrektora OT ARR,
4. Spełniamy wszystkie kryteria – otrzymujemy decyzję o uznaniu.
5. Jesteśmy uprawnieni do korzystania z wsparcia finansowego – w wypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku przez ARiMR gdzie będziemy korzystać z wsparcia (liczymy okres od dnia następnego po wydaniu decyzji o uznaniu),
6. Możemy realizować zadania ujęte w zatwierdzonym planie biznesowym.

C. Składamy WNIOSK o przyznanie wsparcia do właściwego oddziału regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa:

1. Oczekujemy na ogłoszenie terminu przyjmowania wniosków – wniosek mogą złożyć tylko raz, w terminie do dnia zakończenia pierwszego terminu składania wniosków, następującego po dniu uznania grupy,
2. Sporządzamy wniosek wraz z kompletem załączników – składamy go w terminie określonym przez Prezesa ARiMR w oddziale regionalnym właściwym na siedzibę „grupy”.

D. Procedury związane z rozpatrywaniem wniosku i uzyskaniem wsparcia:

1. Przyznanie pomocy:

- Prezes ARiMR, w terminie **90 dni** od dnia w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy ustala kolejność przysługiwania pomocy,
- Prezes ARiMR, w terminie **7 dni** po ustaleniu kolejności przysługiwania pomocy, podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej administrowanej przez Agencję,
- Dyrektor OR ARiMR wydaje decyzję w sprawie przyznania pomocy w terminie **60 dni** od dnia podania informacji o kolejności przysługiwania pomocy przez Prezesa ARiMR.

2. Wyprzedzające finansowanie (etap nieobowiązkowy):

- Grupa producentów może złożyć wniosek o wyprzedzające finansowanie w oddziale regionalnym ARiMR, w terminie **30 dni** od dnia, w którym decyzja przyznająca grupie pomoc finansową, stała się ostateczna.

3. Wypłata pomocy:

Wniosek o płatność składa się do dyrektora oddziału regionalnego ARiMR właściwego ze względu na siedzibę beneficjenta, w terminie **60 dni** od dnia zakończenia każdego kolejnego 12 miesięcznego okresu prowadzenia działalności przez grupę producentów.

Dyrektor oddziału regionalnego ARiMR przyznaje płatność w drodze decyzji administracyjnej na wniosek o płatność.

Decyzja administracyjna o wypłacie pomocy jest wydawana w terminie **60 dni** od dnia złożenia kompletnego wniosku o płatność.

E. Budżet działania

W planie finansowym PROW 2014-2020 przewidziano na wsparcie grup producentów kwotę 402 987 547 euro.